

Advocaten en witwassen

Citation for published version (APA):

Spronken, T. N. B. M. (2000). Advocaten en witwassen. *Nieuwsbrief Strafrecht*, (13), 328-330.

Document status and date:

Published: 01/12/2000

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

gang van zaken ter zitting zoveel mogelijk benadert onder de gegeven omstandigheden is een beslissing die schril afsteekt tegen eerdere beslissingen uit Straatsburg waarbij zorgvuldig werd nagegaan of niet langs andere minder vergaande weg de handicap voor de verdediging had kunnen worden verminderd. Waar het Hof eerder en bij herhaling (onder meer in de zaak Van Mechelen versus Nederland) te kennen heeft gegeven dat het ontbreken van een directe confrontatie een ernstig gemis is, en de eenvoudige geluidsverbinding waarlangs de verdediging de getuige kan doen bevragen onvoldoende tegemoet komt aan de rechten van die verdediging, wordt nu wel heel erg eenvoudig de audiolink tot standaard verheven. Die benadering doet recht aan de tendens om in toenemende mate slachtoffers en andere kwetsbare getuigen te beschermen. De VN-oorlogstribunalen en het Verdrag van Rome met betrekking tot het Internationaal Strafhof hebben die ontwikkeling versterkt. Tegelijkertijd dienen in een afweging van belangen de rechten van de verdediging zoveel als mogelijk gerespecteerd te worden, en het is zeer de vraag of in die gevallen waarin de verklaring van de bedreigde getuige betekenis heeft voor het bewijs en daarvoor ook wordt gebruikt, een eenvoudige audiolink als standaard toereikend is om aan de gerechtvaardigde belangen van de verdediging tegemoet te komen.

Zoals opgemerkt is de beslissing in de zaak Mink K. afwijkend van eerdere oordelen van het Straatsburgse Hof over de problematiek van de bedreigde getuige. Waar het Hof afwijkt van eerdere rechtspraak had het de zaak naar de Grand Chamber dienen door te verwijzen, in plaats van de zaak af te doen met een niet ontvankelijkheid (zie art. 43 EVRM). Daar ligt tenminste nog een zaak op besluitvorming te wachten, namelijk de zaak Visser (Nieuwsbrief nr. 9, 1998). In die zaak was meer overig bewijs voorhanden dan in de onderhavige en was de bedreigde getuige op vergelijkbare wijze door

de RC gehoord. Desalniettemin oordeelde de Commissie dat er sprake was van schending van art. 6 EVRM en verwees de zaak naar het Hof.

Het antwoord op de vraag of de zaak Mink K. een trendbreuk is, moet nog even worden afgewacht.

Bron: Taru Spronken, Anonieme getuigen, een 'continuing story' in: 50 jaar EVRM, R.A. Lawson en E. Myjer (red.), NJCM, De Boekerij, 2000, p.121 ev.

Prof. mr. Gerard P.M.F. Mols

Advocaten en witwassen

Nederlandse advocaten vallen op dit moment niet onder de meldingsplicht van de Wet melding ongebruikelijke transacties (Wet MOT). De Europese witwasrichtlijn, Richtlijn 91/308/EEG, voorziet hierin op dit moment ook nog niet. Dat gaat naar alle waarschijnlijkheid veranderen. Er ligt op dit moment een voorstel van de Europese Commissie om de witwasrichtlijn te wijzigen, zodat ook advocaten een meldingsplicht krijgen inzake verdachte transacties. De Nederlandse Orde van Advocaten heeft zich hiertegen verzet, omdat een dergelijke meldingsplicht in strijd is met de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht van de advocaat. Het gevaar dreigt dat cliënten niet meer open kaart durven spelen ten opzichte van hun advocaat als deze meldingsplichtig wordt. Daardoor komt de vertrouwensrelatie onder druk te staan, hetgeen nadelig is voor een goede rechtshulpverlening. Hier volgt een overzicht van de stand van zaken.

De voorgestelde wijziging

Medio 1999 heeft de Europese Commissie een voorstel ingediend om de Richtlijn 91/308/EEG van 10 juni 1991, ter voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld, te actualiseren en het toepassingsgebied uit te breiden. De belangrijkste wijzigingen zijn de verruiming van het witwasverbod en de uitbrei-

ding van de in de Richtlijn vastgelegde verplichtingen (o.a. de meldplicht) tot bepaalde niet-financiële activiteiten en beroepen. Volgens het voorstel moeten ook advocaten spontaan melding maken van witwaspraktijken van hun cliënten indien zij dezen anders dan in rechte bijstaan of vertegenwoordigen bij:

- a. de aan- en verkoop van onroerend goed of handelszaken;
- b. het beheer van geld, waardepapieren of andere activa van cliënten;
- c. de opening of het beheer van bank-, spaar- of effectenrekeningen;
- d. de oprichting, de exploitatie of het beheer van vennootschappen, trusts of vergelijkbare entiteiten;
- e. de uitvoering van enigerlei andere financiële transacties.

Advocaten worden vrijgesteld van een meldplicht ten aanzien van informatie die zij ontvangen van de cliënt en die dient om de cliënt in rechte bij te staan (art. 6 lid 3 voorstel wijziging richtlijn).

Bezwaren van de Nederlandse Orde van Advocaten

De NOvA heeft naar aanleiding van de voorgestelde wijziging naar voren gebracht dat de onder a) tot en met d) genoemde activiteiten niet tot het normale werkterrein behoren van de Nederlandse advocaat. De juridische adviespraktijk van advocaten omvat echter wel de advisering omtrent aan- en verkoop van onroerend goed of de oprichting van vennootschappen e.d. Ook worden advocaten, gelet op hun juridische deskundigheid om advies gevraagd bij transacties die financiële implicaties hebben. Deze activiteiten vallen kennelijk alle onder de ruime definitie van e). De NOvA acht de invoering van een meldplicht voor advocaten in de juridische adviespraktijk rechtstatelijk onwenselijk omdat hierdoor de advocaat zijn zwijgplicht jegens degene die zich in vertrouwen tot hem wendt zou moeten schenden. Hierdoor wordt het recht op rechtshulp, dat niet effectief is zonder

het beroepsgeheim, geschonden. Het advies maakt immers deel uit van deze rechtshulp. De Orde is van mening dat indien blijkt dat een cliënt erop uit is om de dienstverlening van advocaten te misbruiken ten behoeve van het witwassen van misdaadgeld, de enige sanctie hierop dient te zijn dat de advocaat zijn diensten weigert. Dit is ook in overeenstemming met de Richtlijnen van de NOvA ter voorkoming van betrokkenheid van de advocaat bij criminele handelingen (Bruijninx-richtlijnen). Indien daaraan ook de sanctie zou worden verbonden dat de advocaat eigener beweging ieder feit meldt, dat zou kunnen wijzen op het witwassen van geld, wordt de rol van de advocatuur in de samenleving bedreigd. De advocatuur zou niet moeten worden betrokken bij de opsporing van strafbare feiten. Het opleggen van een meldplicht aan advocaten leidt tot een verwarring van functies.

Europees Parlement en Ecofin-Raad

De bezwaren van de Nederlandse Orde van Advocaten lijken aanvankelijk gehoor te vinden. Op 5 juli 2000 wordt het voorstel tot wijziging van de richtlijn door het Europese Parlement geamendeerd, nadat binnen dit parlement heftig is gediscussieerd over het potentiële conflict tussen een effectief anti-witwasbeleid en de professionele geheimhoudingsplicht. Het amendement van het Europese Parlement houdt in dat de in de witwasrichtlijn vastgestelde verplichtingen ook niet gelden voor onafhankelijke advocaten ten aanzien van informatie die zij van een cliënt krijgen indien zij alleen in de arm genomen worden om onafhankelijk juridisch advies te verstrekken. Binnen de Ecofin-Raad zijn echter tegen dit amendement weer bezwaren gerezen. Tijdens de Ecofin-Raad van 29 september 2000 is een politiek akkoord bereikt, in die zin dat advieswerkzaamheden met betrekking tot het aangaan of vermijden van procedures van de meldingsplicht zijn uitgezonderd. Dit politieke compromis zal echter

nog moeten worden bekrachtigd door het Europees Parlement. Naar aanleiding van dit politiek akkoord zijn vragen gerezen in de Tweede Kamer. Hierop heeft de Minister van Justitie de Tweede Kamer op 3 november jl. geschreven dat de uitzondering niet te eng moet worden opgevat. Volgens de minister omvat de uitzondering ook het zekerstellen van de rechtspositie van de cliënt en de advisering teneinde een procedure te voorkomen. De uitzonderingsmogelijkheid is opgenomen om de kerntaak van de advocaat - het verlenen van rechtsbijstand - te waarborgen en de minister kondigt aan dat de regering voornemens is om bij de implementatie van de richtlijn van deze mogelijkheid gebruik te maken. Volgens de minister zal de meldplicht per saldo alleen betrekking hebben op activiteiten die niet typisch 'des advocaats' zijn. Hieronder verstaat de minister het actief verrichten van bepaalde transacties en juridische advisering zonder enig verband met het optreden in rechte.

Implementatie

Afgezien van de vraag of het wel juist is, dat juridische advisering zonder verband met het optreden in rechte niet tot het werkterrein van de advocaat behoort en de onduidelijkheid die - mede tengevolge hiervan - in de praktijk zal ontstaan over de vraag welke informatie nu wel of niet behoort tot 'advieswerkzaamheden die betrekking hebben op het aangaan of vermijden van procedures', is het ook onduidelijk hoe de richtlijn in het nationaal recht moet worden geïmplementeerd. In art. 3 van de voorgestelde de richtlijn is voorzien in een procedure waarbij de beroepsgroep wordt ingeschakeld bij de afwikkeling van de eerste meldingen:

"In the case of notaries and independent legal professionals referred to in point 5 of article 2a, member states may designate an appropriate self-regulatory body of the profession concerned as the authority to be informed of the facts referred to (...) and in

such case shall lay down the appropriate forms of co-operation between that body and the authorities responsible for combating money laundering."

Waarschijnlijk zal er een taak komen te liggen bij de Nederlandse Orde van Advocaten bij de melding van ongebruikelijke transacties, maar wat deze taak inhoudt en hoe deze zal worden ingevuld is op dit moment nog volstrekt onduidelijk.

Bronnen o.a.: Meldingsplicht ongebruikelijke transacties ook voor advocaten? Rubriek Advocatuur DD 2000, p. 295-298; P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt, Meldplicht van advocaten is niet noodzakelijk, NRC 30 augustus 2000; Press Release 2290th Council Meeting ECOFIN 29 september 2000; TK 2000-2001, 21 501-07, nrs. 294, 296, 302 en 303.

Honoraria van advocaten en witwassen

Het is een oude kwestie of de advocaat die van een cliënt een honorarium accepteert waarvan hij kan vermoeden dat het afkomstig is uit misdrijf, zich schuldig maakt aan heling of witwassen. De kwestie is weer actueel nu de witwasbestrijding bij de overheid hoge prioriteit heeft en bijvoorbeeld een meldplicht voor bepaalde vrije beroepsbeoefenaren, zoals advocaten en notarissen, wordt voorgesteld (zie elders in deze Nieuwsbrief). Recent zijn over deze kwestie ook kamervragen gesteld. In de nota naar aanleiding van het verslag bij wetsvoorstel 27 159 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en enkele andere wetten in verband met de strafbaarstelling van het witwassen van opbrengsten van misdrijven wijdt de Minister van Justitie er een interessante beschouwing aan.

"Ik kom op het vraagstuk van de honoraria van advocaten en witwassen. Leden van verschillende fracties (CDA, PvdA en SP) hebben hierover vragen gesteld. Dit is een com-